

# Lederhosen in Italië

Het schijnt wel eens voor te komen. Mensen die een wintersportreis boeken naar Zuid-Tirol en stomverbaasd zijn als ze in Italië aankomen. Zuid-Tirol ligt toch in Oostenrijk? Nee, Zuid-Tirol is de meest noordelijke provincie van Italië. Hier ligt de toegangspoort tot één van de mooiste en meest veelzijdige skigebieden van Europa.

DOOR ROB BURKHARD

**Z**elfs na aankomst zou je nog even kunnen denken dat je in Oostenrijk bent. De lederhose en het jagershoedje duiken regelmatig op in het straatbeeld. En welke taal spreken ze hier nou? Duits toch? Of Italiaans? Het antwoord is eenvoudig, allebei. Oh ja, en ook nog Ladinisch, de eeuwenoude taal van de oorspronkelijke bergbewoners. Zuid-Tirol blijkt een enorme smeltkroes van culturen te zijn. Een mix van Oostenrijkse, Italiaanse en mediterrane invloeden die overal merkbaar is. Op straat, in de tradities en -niet onbelangrijk- in de lokale keuken!

Een skibestemming voor de massa is Zuid-Tirol nog niet. Maar als mensen hier eenmaal zijn geweest, dan blijven ze terugkomen. De grillige bergtoppen, de gezellige dorpjes, de goede sneeuwconditie, driehonderd zonnedagen per jaar...

De skigebieden in Zuid-Tirol maken deel uit van een enorm aaneengeschaakt pistegebied: Dolomiti Superski. Met 1220 kilometers aan pistes en 460 skiliften over twaalf dalen verspreid, is dit zelfs een van de grootste skigebieden ter wereld.

Val Gardena is de populairste wintersportbestemming in Zuid-Tirol en een goed voorbeeld van de veelzijdigheid van dit gebied. In dit bergdal liggen drie dorpjes met elk een totaal eigen karakter. Selva Gardena ligt het dichtst op de pistes en is daarmee vooral populair onder fanatieke skiërs; Santa Cristina is geliefd bij rustzoekers

en staat ook te boek als familiebestemming; Ortisei is het bruisende uitgaanscentrum waar je terecht kunt voor uitbundige après-ski, leuke winkels en een goed diner. Overigens liggen deze plaatsen op vijf minuten rijden van elkaar, dus je hoeft hoe dan ook niets te missen.

De Sella Ronda, de stad der stenen. Het is de toepasselijke naam van de befaamde skitocht rond de Grupo di Sella, een bergmassief dat alleen in clichés is te beschrijven. Vooruit: als de torens van een majestueuze spookstad rijzen de bergspitsen op tegen de hemel. En of het nu stralend zonnig weer is, of dat er donkere flarden mist rond de toppen hangen, het is altijd even mooi.

Toen honderd jaar geleden de eerste skiër om dit bergmassief heen skiede, waren er nog geen skiliften. Hij deed er ruim twee dagen over. Nu kan het in een halve dag. Dat wil zeggen, als je haast hebt. Je kunt je rondgang om het Sellamassief namelijk eindeloos combineren met afdalingen van de talloze andere pistes die met de Sellaroute in verbinding staan.

Reserveer ook genoeg tijd voor een culinaire stop in één van de vele berghutten, de zogenaamde rifugios. De keuken in deze regio is bijzonder veelzijdig. 'Schlutzkrapfen', 'Vinschgerl'... laat je niet afschrikken door de moeilijke namen. Gewoon een keer proberen. En na de maaltijd een lokale grappa natuurlijk. Als je maar op tijd weer bij je startplaats bent. Want na het sluiten



De Sella Ronda.

van de skiliften is het wel heel ver omrijden om weer bij je hotel te komen.

Je kunt de Sella Ronda in twee richtingen doen. De oranje borden gaan tegen de klok in, volg je de groene borden, dan ga je met de klok mee. De kortste verbinding is 40 kilometer: 26 kilometer piste, en veertien kilometer skilift.

## Het hoogste visrestaurant ter wereld

De Rifugio Comici in Val Gardena is het hoogste visrestaurant ter wereld. Want waar anders ter wereld kun je op 2100 meter hoogte je lange latten wegzetten om met je skischoenen nog aan te genieten van een exclusieve vismaaltijd?

Voor eigenaar Gianna Marzola begon het ooit als pure liefde. Zijn grootvader had een viskwekerij in de lagune van Grado bij Venetië. Zelf had hij een prachtige hut in de bergen en een grote schare vrienden die graag langskwamen om te skiën en te proeven van zijn nieuwste visgerechten.

Langzaam begon Gianna's keukenhobby uit de hand te lopen. De berghut ligt niet ver van de skipistes van de Sella Ronda en passerende skiërs kregen - letterlijk - lucht van zijn vermaarde gerechten. Sindsdien heeft de Rifugio Comici zich vrijwel geheel in visgerechten gespecialiseerd. Ideaal voor een lunch tijdens je tocht rond de Sella Ronda. Op aanvraag worden er 's avonds ook visdiners georganiseerd, met aansluitend een afdaling in het donker naar het dal.



Glühwein per ketel. FOTO'S: R.B.



Chillen in de sneeuw.

# Een stukje Nederland in Tirol

Gerlos is populair bij de Nederlanders. Een paar zinnetes Duits leren is niet nodig, vrijwel alle 880 inwoners van het dorp spreken Nederlands, of verstaan het in ieder geval. DOOR KIM VAN DAM

De liefde van de Nederlanders voor Gerlos gaat terug tot de jaren '50 van de vorige eeuw, toen leden van de Amsterdamse studentenvereniging Ludiek op wintersportvakantie gingen naar dit Oostenrijkse boerengehucht. Na het betalen van 10 shilling en het oefenen van veel geduld (een wachttijd van een uur was geen uitzondering) bracht een skilift de sportievelingen naar boven. Vanaf daar konden ze maar liefst dertig meter skiën!

Dé ontmoetingsplek van nu is restaurant Zillertal Arena. Hier geen typisch Tirolse inrichting maar een strak gebouw met idem interieur. De lunch wordt al snel een luidruchtig meezingen met een lokale band die live enkele wintersporttoppers speelt. De armen gaan de lucht in, een polonaise kan ternaauwernood voorkomen worden. Wat muziek betreft is Gerlos het Volendam van Oostenrijk. Vrijwel



Behalve skiën is Gerlos ook geschikt om te paragliden. FOTO'S: K.V.D.

iedere local bespeelt een instrument of jodelt een deuntje.

Luigi's Turbo Bar op twee minuten lopen van de Isskogelbahn is de eerste stop zodra je je ski's/snowboard hebt opgeborgen. Nederlandse meezingers van Jan Smit en Marco Borsato worden afgewisseld met Duitse toppers als 'Hände zur Himmel' en 'Zwanzig Centimeter'.

De aanwezige Duitsers gaan los,

dansend op de tafels. Tijd om verder te gaan. Cin-Cin is de volgende halte, een rond houten gebouwtje midden in het dorp. Geen twijfel of hier Nederlandse invloeden gelden: de plaatsnaamborden aan de muren spreken voor zich. De Nederlandse Denise zwaait de scepter over waarschijnlijk het populairste après-skicafé voor Nederlanders in Gerlos. Wie op zoek is naar iets rustigers belandt vanzelf in Jäger Stuberl met een Tirolse sfeer waar après-ski meer zittend dan swingend beleefd wordt. Hoewel muziek natuurlijk niet ontbreekt.

Volgens de ook al Nederlandse skileraar Wouter stromen de meeste jongere wintersporters voor een lekkere hap door naar de Milchbar, Tombola (voor een pizza) of Platzer. Na een douche en een powernap is het tijd

voor het echte werk. Even opwarmen in Little London en dan vanaf een uur of elf naar discotheek Country Club, tegenover Cin Cin. De après-ski heeft zijn werk gedaan. Nog voor twaalf uur ligt er al een jongen te slapen, zijn hoofd rustend tussen een aanzienlijke hoeveelheid lege bierglazen op de bar. En is het toeval dat we daar getuige zijn van een heuse striptease van een straalbezopen Engelse jongen die, ongelogen, all the way gaat op het nummer You can leave your hat on? Hij doet dat iedere jaar minimaal een keer, weet een van zijn vrienden gierend uit te brengen. De overige bezoekers staan erbij en kijken ernaar. Om daarna over te gaan tot de orde van de dag. En nee, dit gebeurt niet iedere avond, verzekeren de vaste klanten.

## Tiroler toppers

In de bergen rond Gerlos ligt 160 kilometer geprepareerde pistes, in allerlei moeilijkheidsgraden. Een gondelbaan brengt je in luttele minuten van Gerlos op 1300 meter hoogte naar het trendy pisterestaurant Zillertal Arena op bijna 1900 meter. Vandaar waaiert het gebied uit. Een rode piste leidt terug naar het dorp. Verder naar boven ligt Isskogel waar je omringd bent door andere Oostenrijkse toppers als Kreuzjoch, Übergangsjoch en Katzenkopf. Buiten het hoogseizoen heb je hier bijna een privé piste op een van de

mooiste plekjes van het Zillertal. Ook hier gaat enkel een rode piste naar beneden, maar lichtrood zodat ook beginners er niet al te veel moeite mee zullen hebben. Het Italiaanse Zuid-Tirol is zowel per auto als met de trein goed bereikbaar. Ook liggen er vliegvelden in de buurt waar lowbudgetvliegmaatschappijen vanuit Nederland naartoe vliegen. Bustransfers tussen Val Gardena en de vliegvelden zijn beschikbaar.

Meer info: [www.gerlos.at](http://www.gerlos.at) en [www.suedtirol.info](http://www.suedtirol.info)

## Veel sneeuw in de Alpen

Het wintersportseizoen belooft goed te worden dit jaar. Afgelopen week is er in de Alpen al meer dan één meter verse sneeuw gevallen. Sinds tientallen jaren is er niet zoveel sneeuw gevallen in november. In Oostenrijk sneeuwt het niet alleen op de gletsjers en de hoger gelegen gebieden, ook populaire wintersporttoorden zoals St. Anton en Kitzbühel zijn bedekt onder een anderhalve meter dikke laag. Een aantal skigebieden in Tirol opent al dit weekend de liften. Dit is één maand eerder dan gepland. De condities op de vijf grote gletsjers (Pitztal, Kaunertal, Ötztal, Stubaital en Hintertux) zijn fantastisch, aldus het Oostenrijkse verkeersbureau. Komende week wordt er nog meer sneeuw verwacht.

In de Franse wintersportgebieden ligt een witte deken in de Haute Savoie vanaf 700 meter. Op 2000 meter ligt inmiddels een dik pak sneeuw van bijna een meter. In de dalen van de wintersportdorpen in de Savoie sneeuwt het vanaf 600 meter. Vanaf 1500 meter ligt nu ruim een halve meter sneeuw. Ook in Frankrijk openen veel wintersportgebieden al dit weekend de deuren.



Gerlos.

# Game Play



KAARTEN KOOP JE NU BIJ:

• FREE RECORD SHOP  
• TICKETBOX  
• GAMEPLAY.NL

Dagkaart vrijdag, zaterdag of zondag: 18,00 euro  
Weekendkaart zaterdag & zondag: 24,50 euro

[www.gameplay.nl](http://www.gameplay.nl)

powered by



wizzl.com



**GAMEPLAY 07 IS GROTER DAN OOT!**  
DIT JAAR NIET ÉÉN, MAAR TWEE HALLEN VOL DIGITAAL VERMAAK. CHECK DE NIEUWSTE GAMES ALS HALO 3, ASSASSIN'S CREED, SUPER MARIO GALAXY, CRYSIS, RATCHET & CLANK FUTURE, CALL OF DUTY 4, NEED FOR SPEED PROSTREET EN MASS EFFECT. EN ER IS MEER: TOERNOOIEN, EEN GAMESMARKT, 'S WERELDS BESTE GAMERS, BOOTHBASES EN VEEL, HEEL VEEL GOODIES.  
**DAT MAG JE DUS NIET MISSEN!**

23 \* 24 \* 25 NOVEMBER 2007  
JAARBEURS UTRECHT  
HET GROOTSTE GAME-EVENT  
VAN DE BENELUX